

A bronze statue of Immanuel Kant stands on a multi-tiered stone pedestal in a lush green park. The statue depicts Kant in 18th-century attire, holding a book. The pedestal has the name 'KANT' inscribed on it. The background is filled with dense green foliage and trees. The image is framed by green geometric shapes on the left and right sides.

Іммануїл Кант

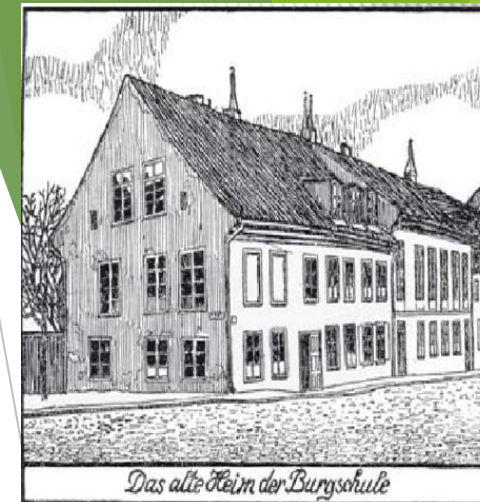
«Критична» філософія

Юність

Іммануїл Кант - німецький філософ і вчений - народився 22 квітня 1724 року в Кенігсберзі (нині Калінінград) у родині бідного ремісника проте отримав досить гарну освіту в головній церковній гімназії міста, де навчався іноземних мов, математиці, мистецтву. Здатного і працьовитого хлопчика помітили кращі викладачі гімназії і спрямували в Кенігсберзький університет, де шістнадцятирічний юнак міг продовжити освіту.

Саме там він серйозно захопився філософією, інтерес до якої залишився у Канта до кінця життя. Говорили, що через пристрасне захоплення цією наукою він не знайомився з жінками, ніколи не закохувався і навіть вдома вважав за краще тримати слугу-чоловіка, відданого і спокійного Мартіна Лампі.

Das alte Heim der Burghschule

Гімназія

Königsberg i. Pr.

Universität.

Університет

Початок філософської роботи

- ▶ У 1745 році закінчив університет Протягом дев'яти років І.Кант жив і працював домашнім учителем у аристократичних сім'ях, що давало матеріальні засоби для занять на дозвіллі - філософськими дослідженнями.

Перше місце роботи

- ▶ Першим місцем його роботи був будинок реформістського священника, пастора Даніеля Ернста Андерша (в селі Юдтшен, а пізніше Кантхаузен (нині с. Веселівка Черняхівського району Калінінградської області). У Юдтшені Кант навчав трьох синів Андерша і пробув там до 1750г.
- ▶ Пасторський будинок Даніеля Ернста Андерша існує понині. Після закінчення Першої світової війни перед будівлею пастора був встановлений пам'ятник полеглим воїнам. Пам'ятник втрачений. У 1938 році Юдшен був перейменований в Кантхаузен У 1946 році - в селище Веселівка

Будинок Канта
(Будинок пастора Даніеля Ернста Андерша)
Закраз на реконструкції

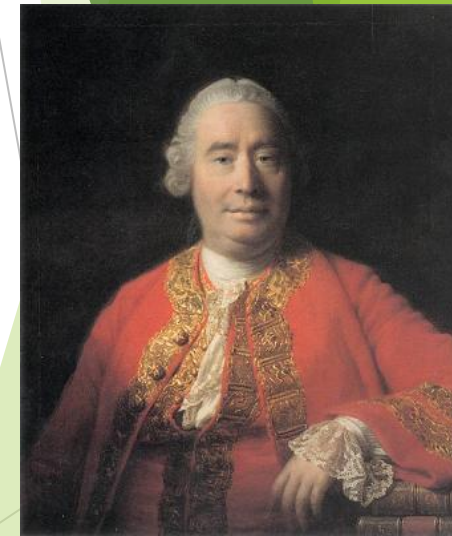
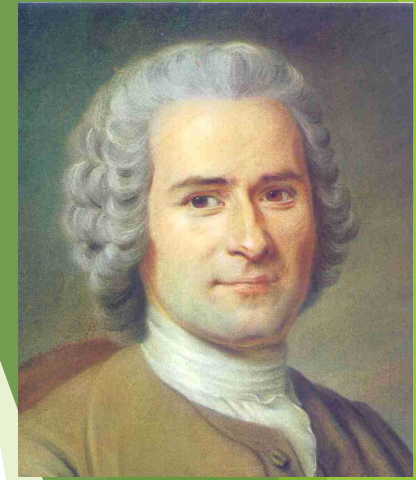

Спосіб життя та місце поховання

- ▶ Маючи слабе здоров'я, Кант підпорядкував своє життя жорсткому режиму, що дозволило йому пережити всіх своїх друзів. Його точність проходження розпорядку дня стала притчею навіть серед пунктуальних німців.
- ▶ Кант був похований біля східного кута північного боку Кафедрального собору Кенігсберга в професорському склепі, над його могилою була зведена каплиця. У 1924 році, до 200-річчя Канта, каплицю замінили новою спорудою, у вигляді відкритого колонного залу, яка різко відрізняється за стилем від самого собору.

Філософія

- ▶ У своїх філософських поглядах Кант відчув вплив Х. Вольфа, А. Г. Баумгартена, Ж. Ж. Руссо, Д. Юма. За вольфганським підручником Баумгартена Кант читав лекції з метафізики.
- ▶ Про Руссо він говорив, що твори останнього відучили його від зарозумілості.
- ▶ Юм «пробудив» Канта «від догматичного сну».
- ▶ У творчості Канта виділяють два періоди: «докритичний» (приблизно до 1771 г.) і «критичний».

Докритичний період

- ▶ В «докритичний» період Кант стояв на позиціях природничо-наукового матеріалізму. У центрі його інтересів були проблеми космології, механіки, антропології та фізичної географії. У природознавстві Кант вважав себе продовжувачем ідей і праць Ньютона, розділяючи його концепцію простору і часу як об'єктивно існуючих, але «порожніх» вмістилищ матерії.

Межа між періодами

- ▶ Межею між цими періодами є 1770 рік, тому що саме в цьому році 46-річним Кантом була написана професорська дисертація: «Про форму і принципи почуттєвого і розумоосяжне світів». Кант переходить на позиції суб'єктивного ідеалізму. Простір і час тепер трактуються Кантом як апріорні, тобто достовірні, властиві свідомості форми споглядання. Це положення Кант вважав найважливішим у всій своїй філософії. Він навіть говорив так: хто спростує це моє твердження, той спростує всю мою філософію.

Критична філософія

- ▶ Своє філософське вчення тепер Кант називає критичним. Свої головні роботи, в яких викладено це вчення, філософ назвав так: «Критика чистого розуму» (1781), «Критика практичного розуму» (1788 р), «Критика здатності судження» (1789 р). Мета Канта - дослідити три «здатності душі» - здатність пізнання, здатність бажання (волю, моральну свідомість) і здатність до почуття задоволення (естетичну здатність людини), встановити взаємозв'язок між ними.

Процес пізнання відбувається за три кроки:

**1 Чуттєве
пізнання**

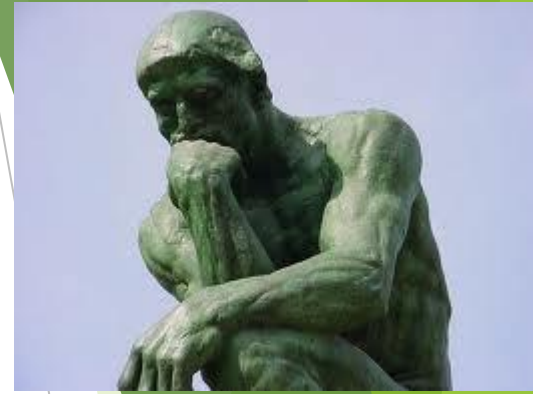
**2
Свідомість**

3 Розум

ТРАНСЦЕНДЕНТАЛЬНА (КРИТИЧНА) ФІЛОСОФІЯ

- ▶ Кант відкидав догматичний спосіб пізнання і вважав, що замість нього потрібно взяти за основу метод критичного філософування, сутність якого полягає в дослідженні самого розуму; меж, які може досягти розумом людина; і вивченні окремих способів людського пізнання.

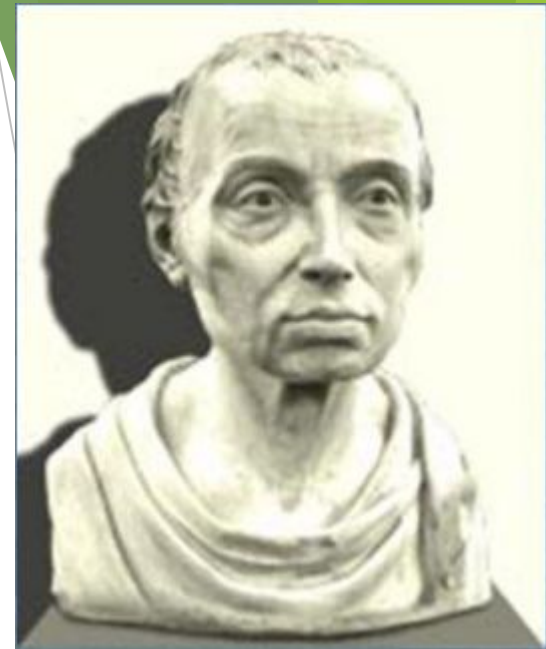

- ▶ Початковою проблемою для Канта є питання «Як можливо чисте знання?». Насамперед це стосується можливості чистої математики і чистого природознавства («чистий» означає «неемпіричний», тобто такий, до якого не домішується відчуття). Зазначене питання Кант формулював у термінах розрізнення *аналітичних* і *синтетичних* суджень — «Як можливі синтетичні судження апріорі?» Термін «*апріорі*» означає «поза досвіду», на противагу терміну «*апостеріорі*» — «з досвіду».

- ▶ Кант не розділяв безмежної віри в силу людського розуму, називаючи цю віру догматизмом. Кант, за його словами, здійснив Коперниканський переворот у філософії, тим, що першим вказав, що для обґрунтування можливості знання слід визнати, що не наші пізнавальні здібності повинні узгоджуватися зі світом, а світ повинен узгоджуватися з нашими здібностями, щоб взагалі могло відбутися пізнання.

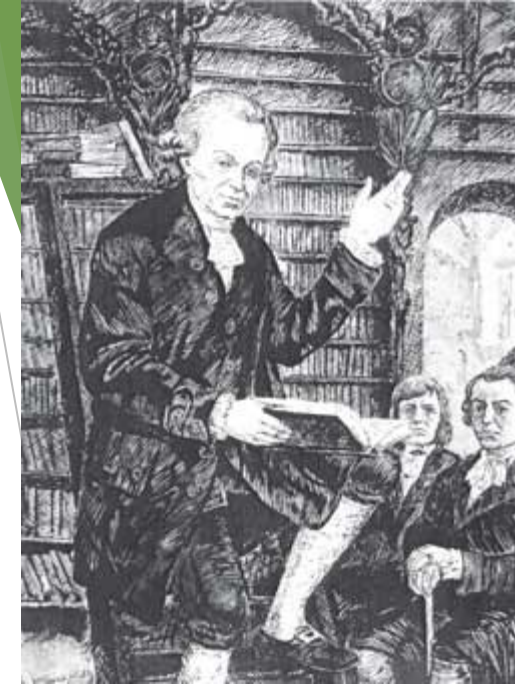

- ▶ Тобто, наша свідомість не просто пасивно осягає світ, як він є насправді (догматизм), але, скоріше, навпаки, світ узгоджується з можливостями нашого пізнання, а саме: розум є активним учасником становлення самого світу, даного нам у досвіді. Досвід по суті є синтез того змісту, матерії, яке дається світом речей в собі) і тієї суб'єктивної форми, в якій ця матерія (відчуття) осягається свідомістю.

- ▶ Єдине синтетичне ціле матерії і форми Кант називає досвідом, який за необхідності стає чимось тільки суб'єктивним. Саме тому Кант розрізняє світ, як він є **сам по собі** (тобто поза формує діяльності розуму) – **рiч-в-собi** і **свiт даний в явищi**, тобто в досвідi – **рiч-для-нас**

Иммануил Кант
1724 – 1804

«Дайте людині все, чого вона бажає, і в ту ж хвилину вона відчує, що це все не є все»

«Час — емпірично реальний і
трансцендентально ідеальний.»

«Май мужність жити власним розумом!»